

STAVOVI I ZNANJE NOVINARA O EVROATLANTSkim INTEGRACIJAMA

PROEDUCA

New ideas for a better society

UVOD

U okviru projekta „Integracije 2020- 2030“, pored drugih aktivnosti, predviđeno je istraživanje među bosanskohercegovačkim novinarima s ciljem da utvrdimo kakvi su njihovi stavovi o evroatlantskim integracijama i kakvo znanje stoji iza tih stavova. U istraživanju su učestvovala 32 novinara koja su anketirana u prisustvu istraživača. Na ovaj način smo željeli da vidimo koliko domaći novinari, bez pomoći interneta i kolega, stvarno znaju o ovim procesima u kontekstu Bosne i Hercegovine.

Zašto novinari?

Postoji nekoliko razloga zašto je važno znati koliko su novinari upoznati sa evroatlantskim integracijama. Novinari i mediji su „most“ između političara koji vode ovu zemlju i upravljaju političkim procesima i građana u čije ime to rade. U tom posredovanju veoma je važno da novinari imaju dovoljno znanja da na pravi način razumiju ove procese, da bi ih na pravi način mogli predočiti građanima.

Veoma je važno imati na umu da novinari, tokom studiranja, ne uče mnogo o evroatlantskim intergracijama i da oni o ovim procesima uče „u hodu“, a ostaje ostaje upitno koliko je to znanje zasnovano na činjenicama i podacima, a koliko na spekulacijama i poluinformacijama.

Evroatlantske integracije su „živ proces“ i veoma je važno da u domaćim medijima imamo novinare koji razumiju genezu tog procesa, tj. koji su to koraci koji su prethodili trenutnoj poziciji Bosne i Hercegovine na evroatlantskom putu i kuda to dalje vodi. Takođe moramo imati na umu da je fluktuacija novinara unutar medija, kao i izvan medija, prilično visoka, tako da mnogi mijenjaju profesije, što za posledicu ima da mediji preko noći ostaju bez specijalista za određene teme, što nameće potrebu za permanentnu edukaciju novinara o određenim temama.

Sve gore navedeno nam pokazuje da je neophodna stalna edukacija novinara o evroatlantskim integracijama.

METODOLOGIJA

U okviru projekta planirano je da se uradi istraživanje o stavovima i znanju novinara u BiH o evroatlantskim integracijama. Naš uzorak obuhvata 32 novinara, 11 novinara iz Republike Srpske i 21 novinar iz Federacije BiH, iz različitih vrsta medija. Imajući u vidu da smo htjeli testirati znanje, novinari su upitnik popunjavali u prisustvu anketara i nisu mogli koristiti bilo kakva pomagala da bi dala odgovor. Istraživanje je urađeno u oktobru 2020. godine.

INTRODUCTION

Within the project "Integration 2020-2030", among other activities, a survey is planned among BiH journalists to determine what are their views and opinions on Euro-Atlantic integration and what knowledge stands behind those views. The research involved 32 journalists who were interviewed in the presence of researchers. In this way, we wanted to see how much local journalists, without the help of the Internet and colleagues, really know about these processes in the context of Bosnia and Herzegovina.

Why journalists?

There are several reasons why it is important to know how familiar journalists are with Euro-Atlantic integration. Journalists and the media are a "bridge" between the politicians who run the country and manage political processes and the citizens on whose behalf they do so. In this mediation, journalists must have enough knowledge to understand these processes in the right way so that they can present them to the citizens in the right way.

It is very important to keep in mind that journalists do not learn much about Euro-Atlantic integration during their studies and that they learn about these processes "on the fly", so it remains questionable how much this knowledge is based on facts and data, and how much on speculation and incomplete information.

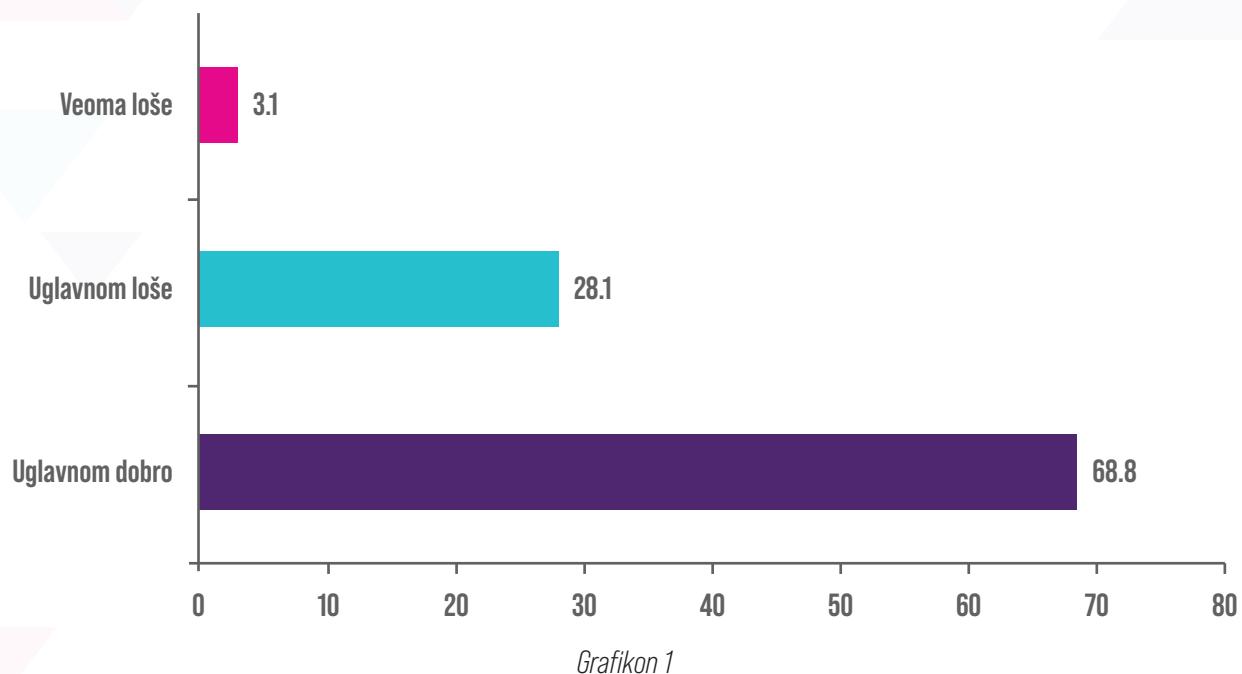
Euro-Atlantic integration is a "living process" and we must have journalists in the domestic media who understand the genesis of the process, ie. which the steps were preceding the current position of Bosnia and Herzegovina on the Euro-Atlantic Path and where it all leads.

We must also keep in mind that the fluctuation of journalists within the media, as well as outside the media, is quite high, so many of them change professions, which results in media being left without specialists for certain topics overnight, which imposes the need for permanent education of journalists on certain topics.

All of the aforementioned shows that constant education of journalists on Euro-Atlantic integration is necessary.

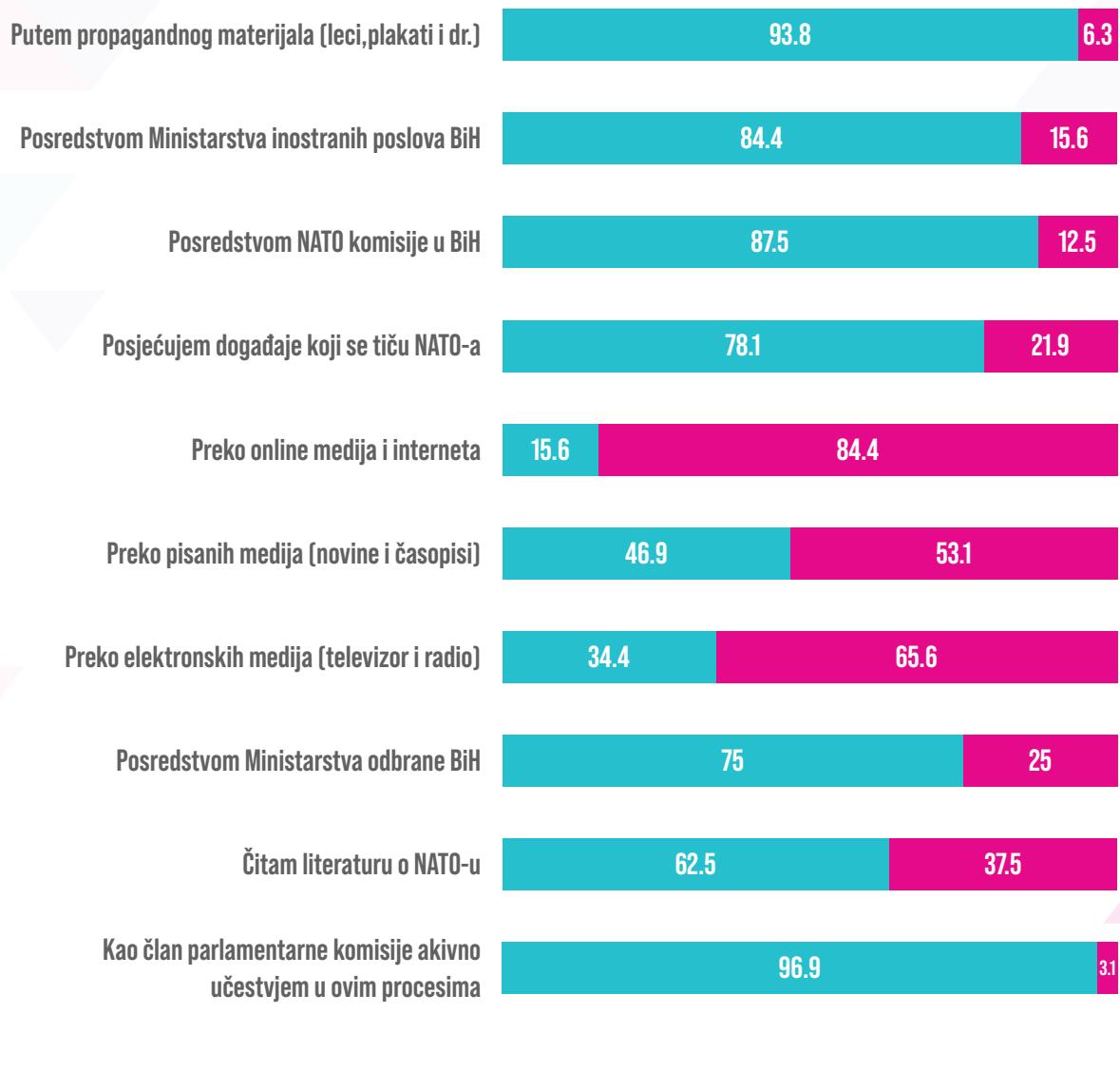
REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Generalno gledajući, kako procjenjujete svoje znanje o NATO savezu i funkcionisanju njihovih institucija?



Dvije trećine novinara (68,8%) svoje znanje i informisanost o NATO savezu i funkcionisanju njihovih institucija ocjenjuju kao uglavnom dobro, dok 28,1% smatra da je to znanje uglavnom loše.

Na koji način se najčešće informišete o NATO savezu?



Nije spomenuto ■ Spomenuto ■

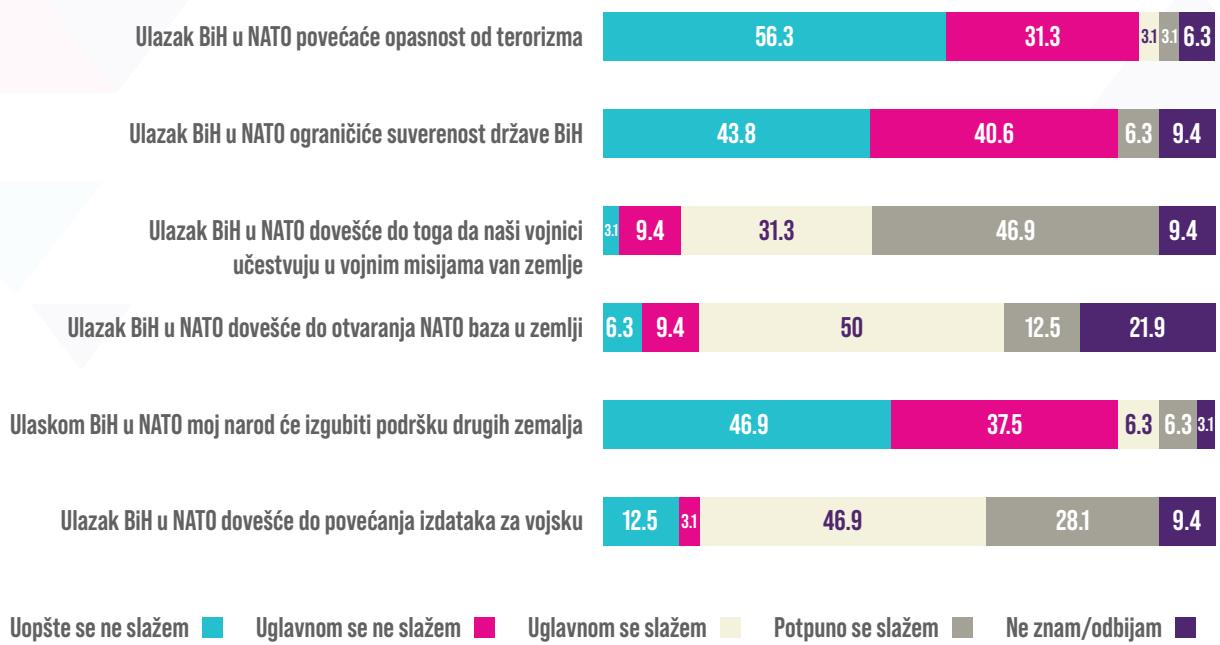
Grafikon 2

Novinari se najčešće o NATO savezu informišu preko onlajn medija tj. interneta [84,4%], a potom preko radija i televizije [65,6%] i preko printanih medija [53,1%]. Literaturu o NATO-u čita 37,5% novinara, dok 25% se informiše preko Ministarstva odbrane BiH [25%]. Svaki peti novinar [21,9%] posjećuje događaje koji se tiču NATO-a. Ostali načini informisanja su znatno manje zastupljeni.

Kada se govori o najvećim preprekama koje stoje pred Bosnom i Hercegovinom na putu ka NATO savezu novinari izdvajaju odsustvo političke volje domaćih političara, ali akcenat je na političkim partijama i političarima iz Republike Srpske. Jedan dio novinara naglašava i geopolitičke prilike u svijetu koje ne idu u prilog ulasku države u ovaj vojni savez. Takođe novinari kao problem vide strah domaćih političara od reformi koje bi uslijedile na putu Bosne i Hercegovine ka NATO-u i posljedicama koje bi nastale po njih. Na kraju su istakli da građani ove zemlje ne razumiju benefite od ulaska u NATO.

Prevazilaženje prepreka koje stoje na putu Bosne i Hercegovine novinari vide kroz otvaranje dijaloga i debate o prednostima i manama ulaska u NATO savez i promjeni trenutnih političkih elita u zemlji. Postoji i mišljenje da ulazak u ovaj vojni savez ne zavisi od nas, već da te prepreke treba da ukloni međunarodna zajednica. U svakom slučaju oni očekuju da se odluke donose konsenzusom političara i edukacijom građana.

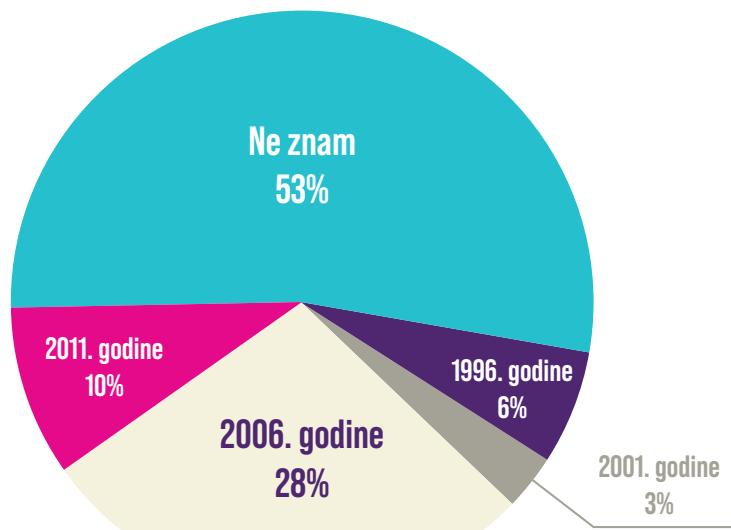
Koliko se slažete sa sljedećim tvrdnjama?



Grafikon 3

Najveći broj novinara smatra da bi ulazak BiH u NATO doveo do odlaska naših vojnika u vojne misije izvan zemlje (78,2%), dok 75% smatra da bi ulazak u ovaj vojni savez dovelo do povećanje izdataka za vojsku. Skoro dvije trećine novinara (62,5%) smatra da bi ulazak BiH u NATO doveo do otvaranja njihovih baza u zemlji.

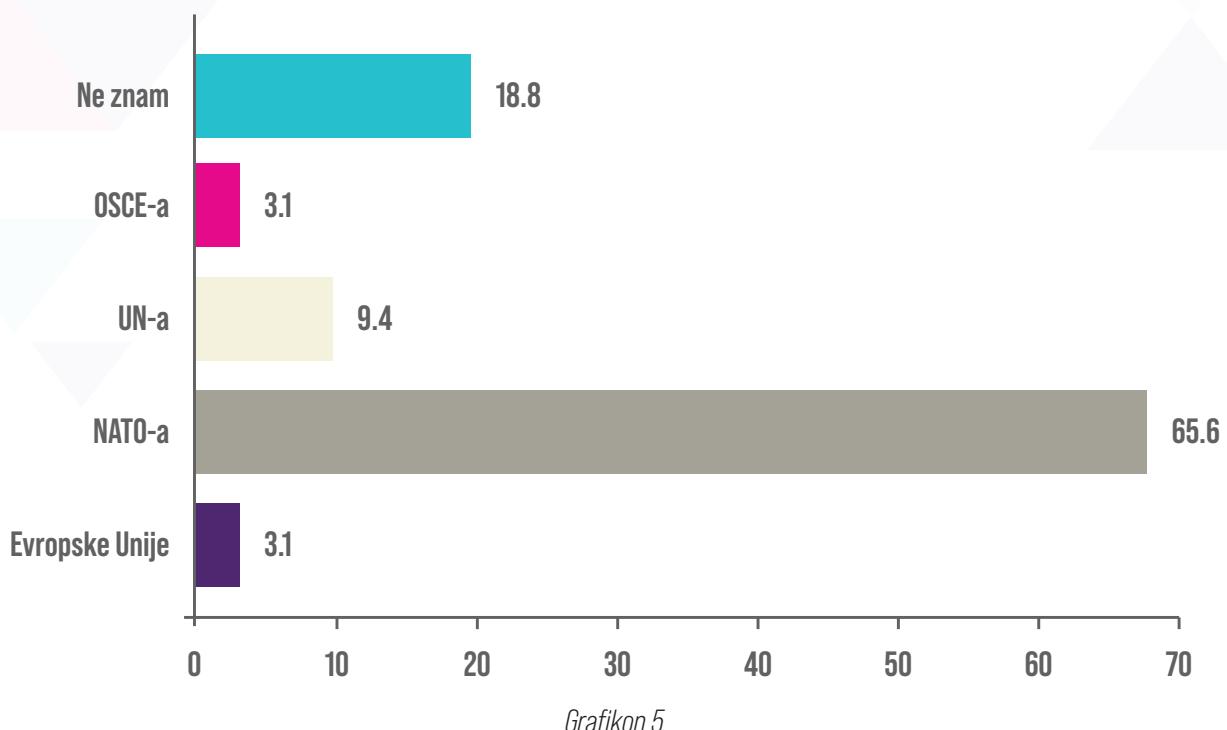
Od koje godine Bosna i Hercegovina je pristupila programu „Partnerstvo za mir“?



Grafikon 4

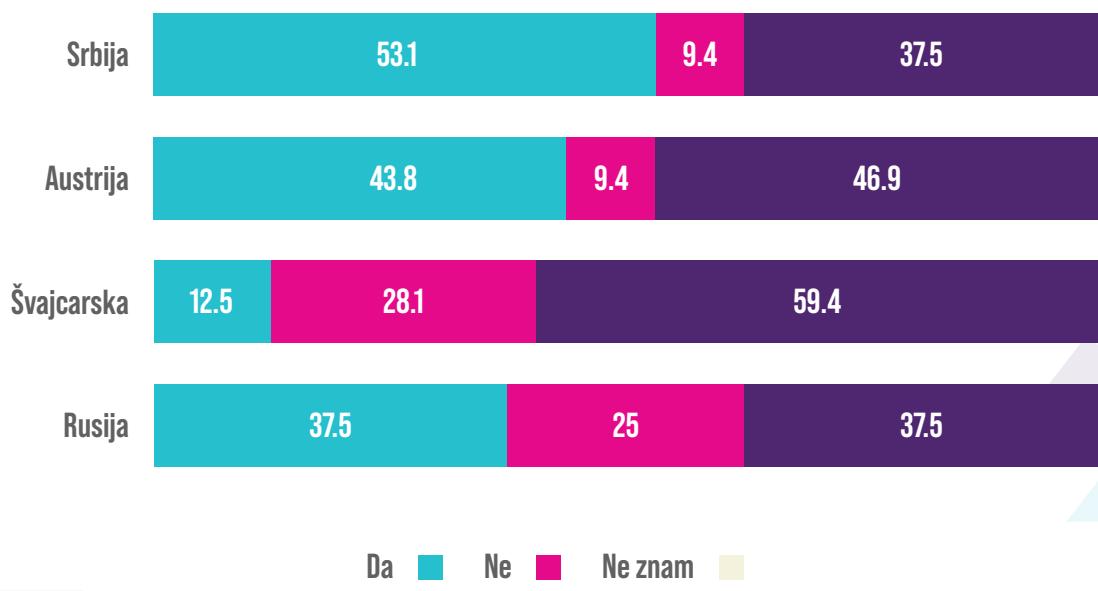
Bosna i Hercegovina je 2006. godine pristupila programu „Partnerstvo za mir“ i to zna 28% novinara koji su učestvovali u istraživanju. Na ovo pitanje odgovor nije znala polovina novinara (53%), dok je 19% njih dalo pogrešne odgovore.

Partnerstvo za mir je program:



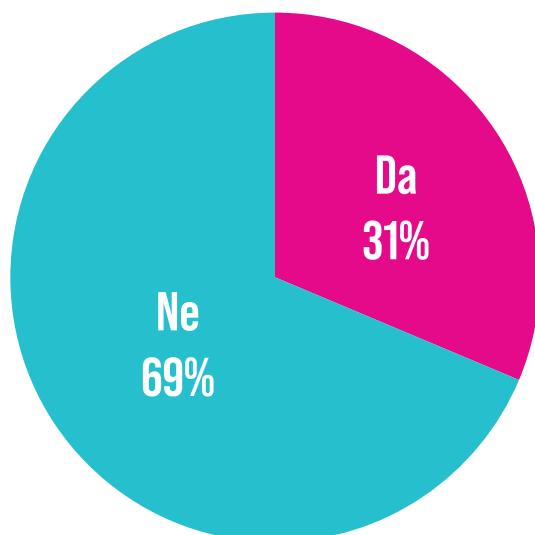
Dvije trećine novinara (65,6%) zna da je „Partnerstvo za mir“ program saradnje sa NATO savezom dok, svaki deseti ispitanik misli da je to saradnja sa UN. Odgovor „ne znam“ smo dobili od 18,8% ispitanika.

Da li su ove zemlje članice programa „Partnerstvo za mir“?



Sve navedene zemlje su članice programa „Partnerstvo za mir“, ali na osnovu odgovora vidimo da su novinari najviše uvjereni u to kod Srbije (53,1%) i Austrije (43,8%), nešto manje kod Rusije (37,5%) i najmanje kod Švajcarske (12,5%).

Da li zнате шта је “Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja”?

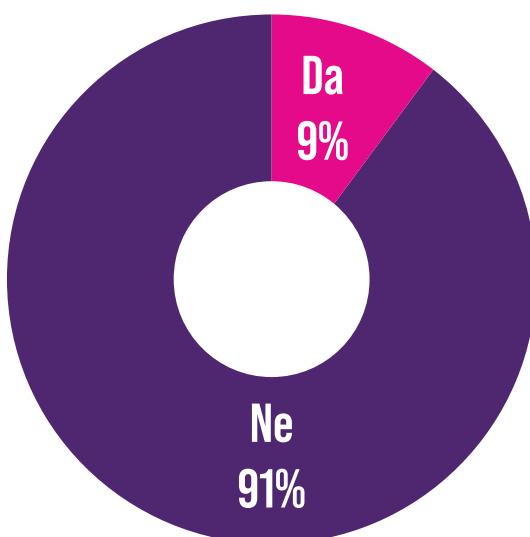


Grafikon 7

Skoro svaki treći novinar [31%] je kazao da zna шта је „Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja”.

Šta podrazumejava „Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja“ znalo je 10, od 32 novinara. Na osnovу Opштег оквирног sporazuma за mir u Bosni i Hercegovini, Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska, Savezna Republika Jugoslavija, Federacija Bosne i Hercegovine i Republika Srpska, su potpisale, 1996. godine, Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja. Sporazum podrazumejava konkretna numerička ograničenja za pet kategorija naoružanja koje se ograničava; odredbe o mehanizmu kontrole kroz režim sprovоđenja inspekcija; razmjene informacija i obavještavanja, kao i verifikacije.

Da li zнате шта је “Sporazum o statusu snaga” (SOFA)?

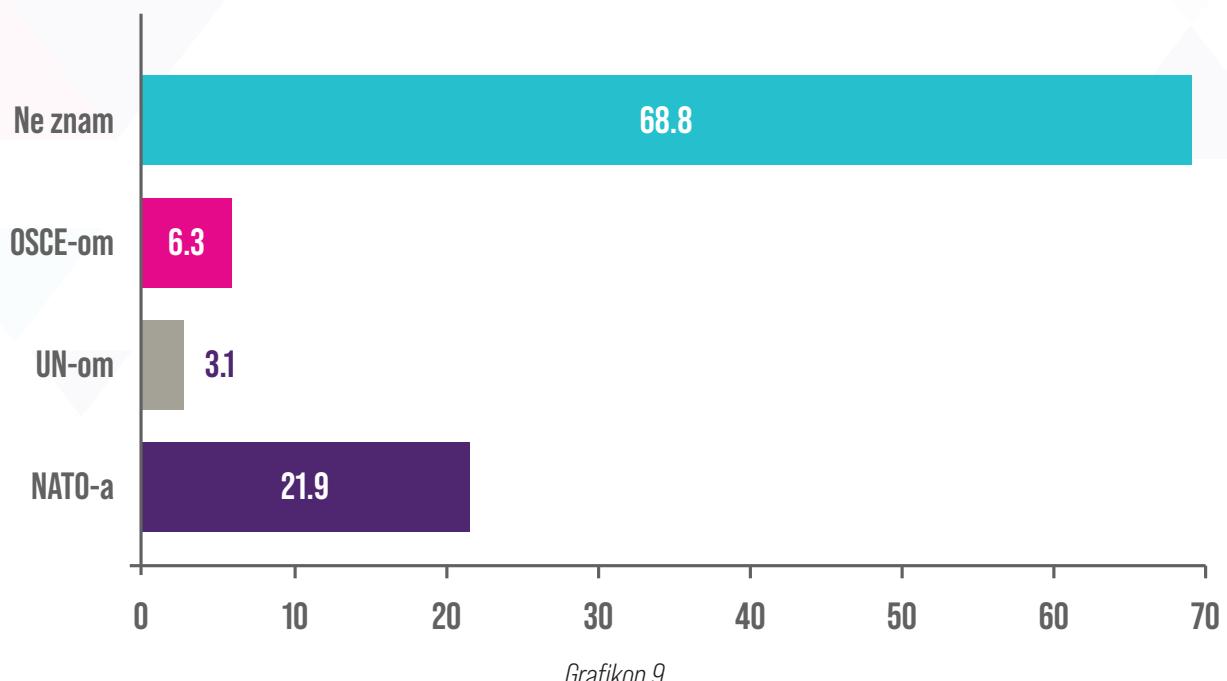


Grafikon 8

Svaki deseti novinar [9%] tvrdi да знате шта је „Sporazum o statusu snaga”.

Od 32 novinara само је njih troje dalo tačan odговор шта се уређује „Sporazumom о statusu snaga.“ SOFA је standardни међународни sporazum између чланica NATO-a и чланica Partnerstva за мир који се бави статусом snaga и individualnog osoblja за vrijeme boravka на територији neke druge земље потписnice SOFA.

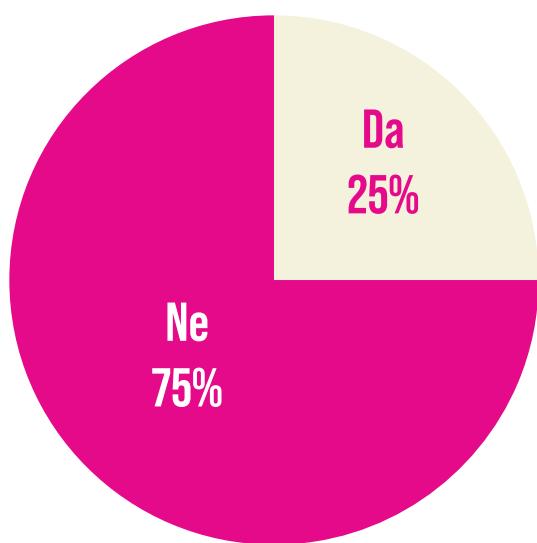
BiH je “Sporazum o statusu snaga” (SOFA) potpisala sa...?



Grafikon 9

Od ukupnog broja ispitanika njih 21,9% zna da je “Sporazum o statusu snaga” potpisana sa NATO-om, dok 6,3% smatra da je taj sporazum potpisana sa OSCE-om, a 3,1% sa UN-om.

Da li znate šta je “Sporazum o sigurnosti informacija”?

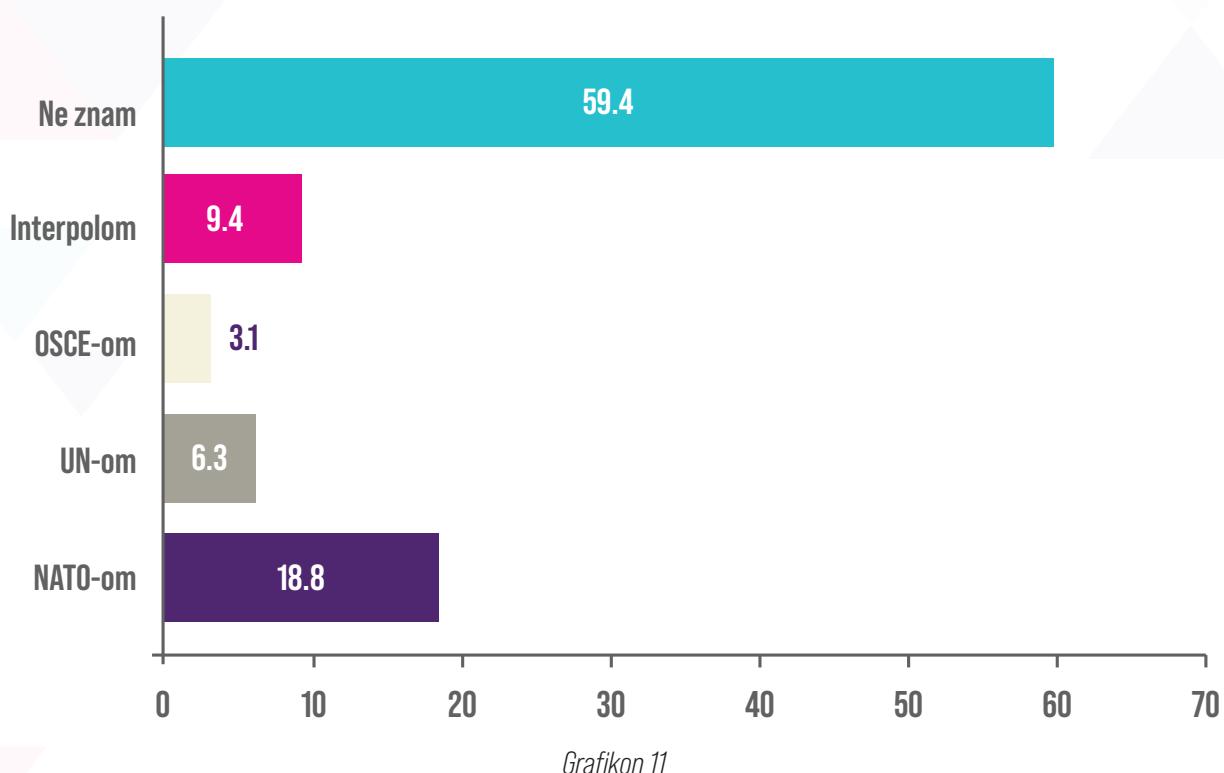


Grafikon 10

Svaki četvrti novinar (25%) tvrdi da zna šta je “Sporazum o sigurnosti informacija”.

Od ukupno 32 novinara, njih 8 su kazali da znaju šta je “Sporazum o sigurnosti informacija”, njih 7 znaju da je dalo približno tačan odgovor, dok je jedan ispitanik mislio da je taj ugovor potpisana sa Interpolom. “Sporazum o sigurnosti informacija” reguliše procese kretanja i zaštite informacija između države potpisnice i NATO-a. Bosna i Hercegovina je ovaj sporazum potpisala 2007. godine.

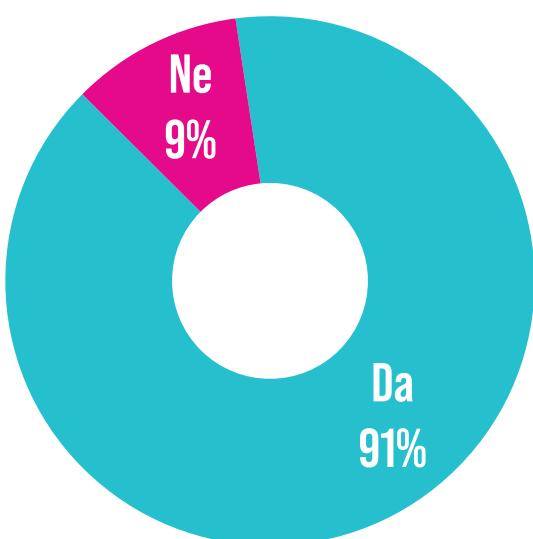
BiH je "Sporazum o siguranosti informacija" potpisala sa ...?



Grafikon 11

Od ukupnog broja novinara njih 21,9% znaju da je ovaj sporazum Bosna i Hercegovina potpisala za NATO savezom, dok njih 10% misli taj sporazum dovodi u vezu sa UN i OSCE.

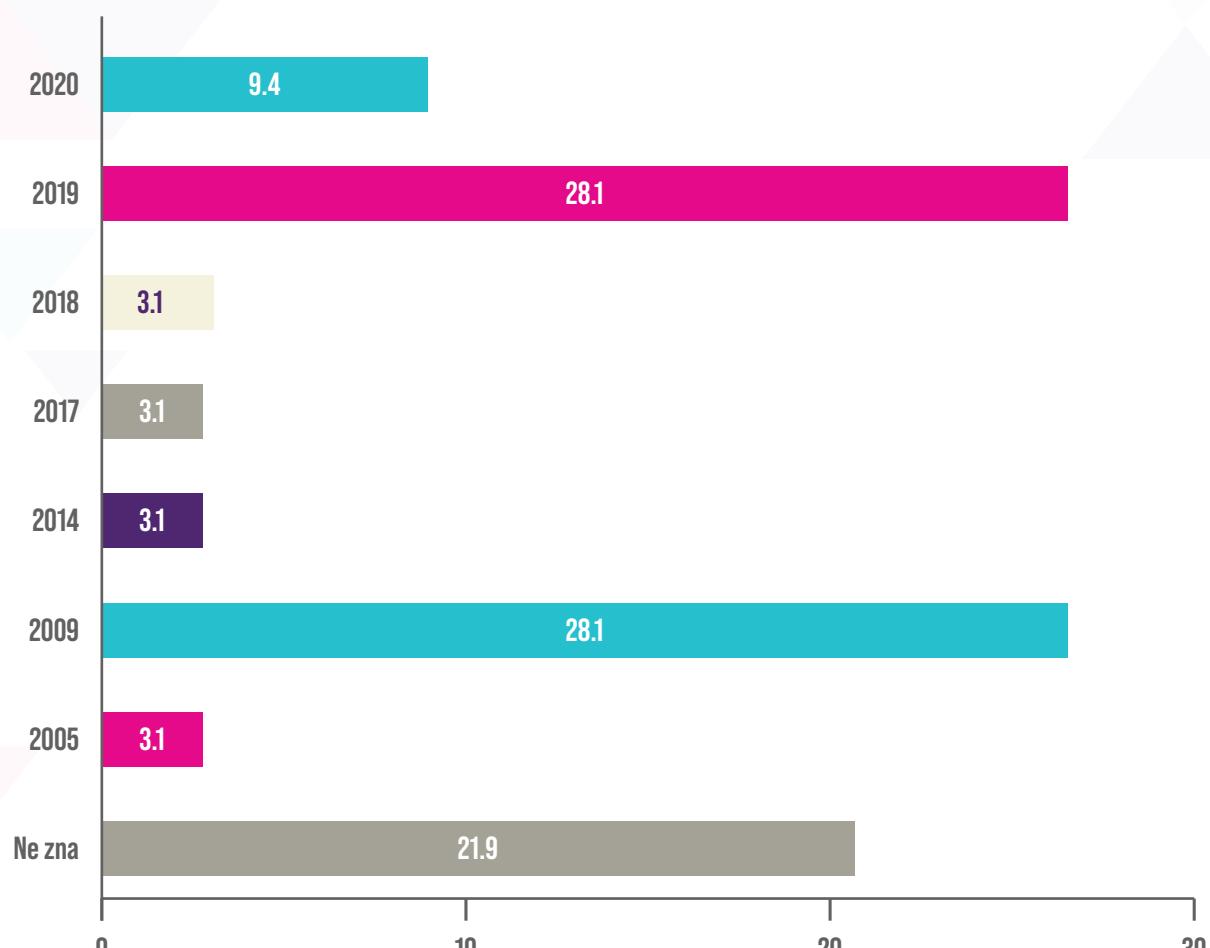
Da li je BiH zvanično predala zahtjev za "Akcioni plan za članstvo" (MAP) u NATO savezu?



Grafikon 12

Svaki deseti novinar (9%) smatra da Bosna i Hercegovina nije zvanično predala zahtjev za „Akcioni plan za članstvo“ (MAP) u NATO savezu.

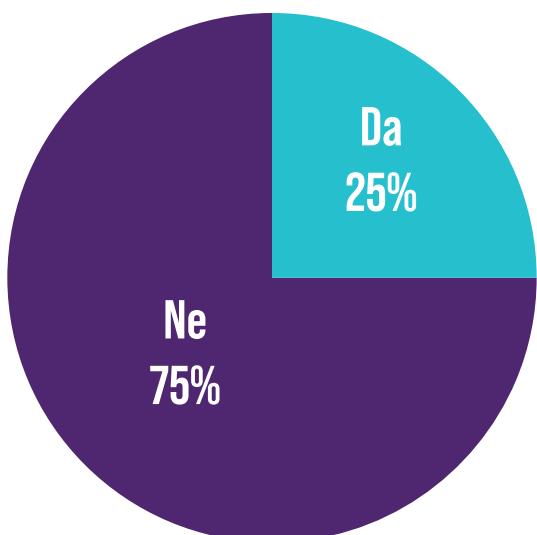
Koje godine je BiH zvanično predala zahtjev za Akcioni plan za članstvo (MAP) u NATO savezu?



Grafikon 13

Imamo podjeljeno mišljenje o tome kada je Bosna i Hercegovina predala zahtjev za Akcioni plan za članstvo u NATO savezu. Podjednak je procenat (28,1%) novinara koji smatraju da je to urađeno 2009. godine i 2019. godine. Interesantno je da 21,9% novinara ne zna kada se to desilo.

Da li zнате шта је “Individualni akcioni plan” (IPAP BiH)?



Grafikon 14

Svaki četvrti novinar (25%) tvrdi da zna šta je Individualni akcioni plan.

Od 32 novinara, njih 8, je znalo šta podrazumjeva Individualni akcioni plan. Individualni akcioni plan partnerstva, predstavlja najintenzivniji oblik bilateralne saradnje NATO-a sa zemljama koje nisu članice ovog saveza. IPAP precizno određuje ciljeve saradnje i prioritete reforme pojedinačne zemlje partnera i osigura da različiti mehanizmi koji se koriste direktno odgovaraju tim prioritetima. To je partnerski alat koji omogućava NATO-u da pruži fokusirane specifične savjete o reformi odbrane i sigurnosti vezanih za zemlju i, kada je to potrebno, o većoj političkoj i institucionalnoj reformi. Prvi IPAP Bosna i Hercegovina je potpisala 2005. godine.

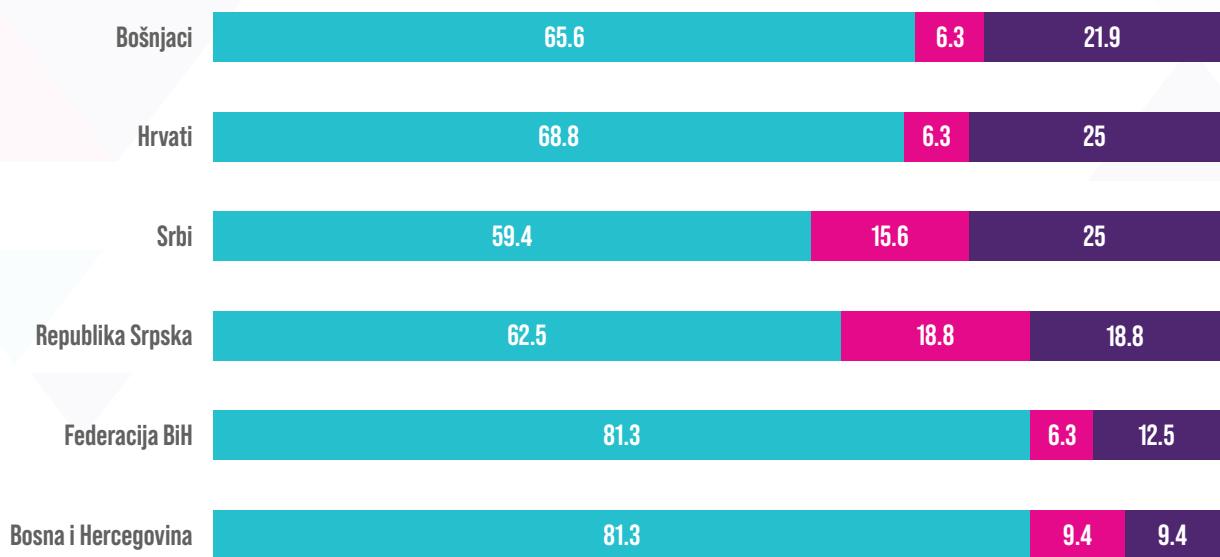
BiH je “Individualni akcioni plan” potpisala са ...?



Grafikon 15

Od ukupnog broja novinara njih trećina (34,4%) zna da je Individualni akcioni plan Bosna i Hercegovina potpisala sa NATO-om.

Ko su dobitnici, a ko gubitnici u procesu NATO integracija?

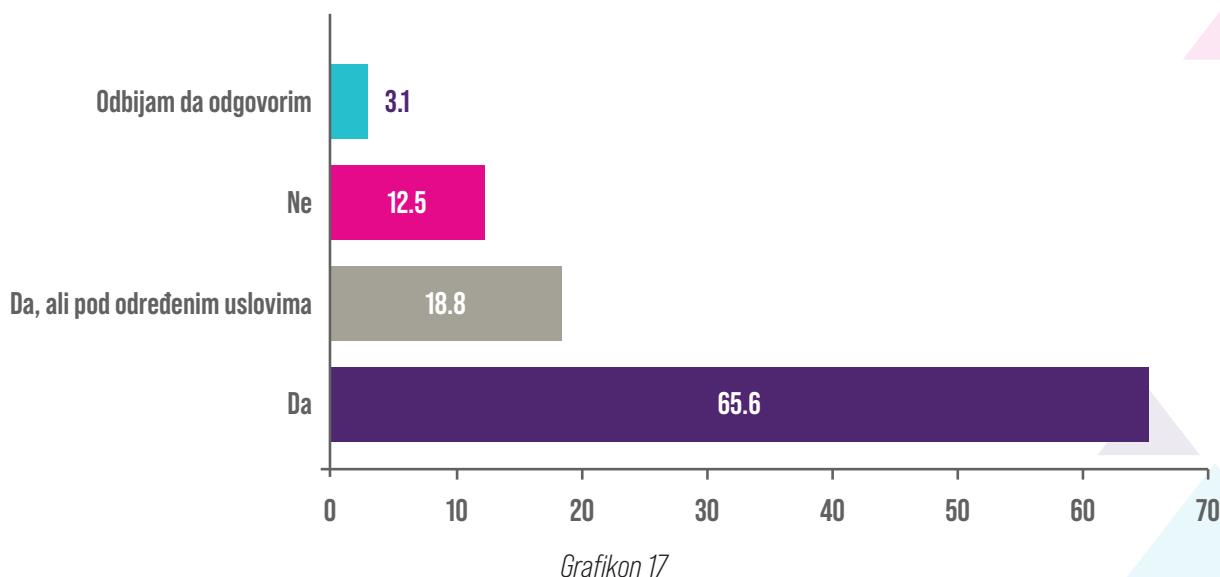


Dobitnici ■ Gubitnici ■ Ne znam ■

Grafikon 16

Odgovori novinara pokazuju da su najveći dobitnici u procesu NATO integracija Bosna i Hercegovina (81,3%) i Federacija BiH (81,3%), dok su najveću gubitnici Republika Srpska (18,8%) i Srbi (15,6%).

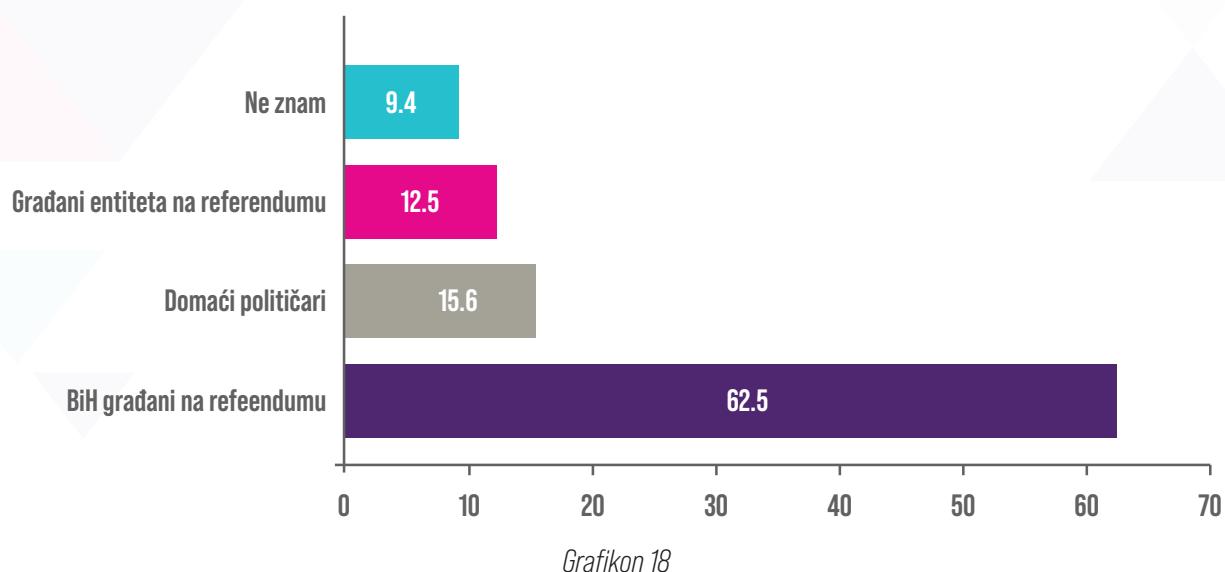
Da li podržavate ulazak Bosne i Hercegovine u NATO savez?



Grafikon 17

Dvije trećine novinara (65,6%) podržava ulazak Bosne i Hercegovine u NATO savez, dok bi 18,8% podržalo ulazak pod određenim uslovima, a 12,5% ne podržava.

Da li građani BiH na referendumu ili domaći političari trebaju da odluče da li će Bosna i Hercegovina ući u NATO savez?



Dvije trećine novinara smatra da o ulasku u NATO trebaju da odlučuju građani Bosne i Hercegovine na referendumu, dok 15,6% smatra da odluku o tome treba da donesu političari. Referendum u entitetima podržava 12,5% novinara.

REZIME

Generalno gledajući znanje novinara u Bosni i Hercegovini o NATO savezu i evroatlantskim integracijama je prilično loše. lako najveći broj njih svoje znanje o ovoj temi procjenjuje kao uglavnom dobro, istraživanje pokazuje da to nije tako, tj. da je mnogo lošije. Možda je razlog tome njihova nezainteresovanost za ove procese, nedostatak vremena da se ozbiljnije bave ovom temom, ali moramo imati na umu i način na koji se oni informišu o NATO-u. Novinari se najčešće o ovom savezu informišu preko interneta, a potom preko radija i televizije i preko printanih medija. Literaturu o NATO-u čita trećina novinara, dok se četvrtina informiše preko Ministarstva odbrane BiH.

Prema mišljenju novinara, najveće prepreke koje stoje pred Bosnom i Hercegovinom na putu ka NATO savezu su:

- ⊕ odsustvo političke volje domaćih političara, pogotovo iz Republike Srpske,
- ⊕ geopolitičke prilike u svijetu,
- ⊕ strah domaćih političara od reformi i posledicama koje bi nastale po njih i
- ⊕ nerazumijevanje benefita koje bi društvo imalo od ulaska države u NATO.

Novinari smatraju da je prevazilaženje prepreka moguće :

- ⊕ kroz otvaranje dijaloga i debate o prednostima i manama ulaska u NATO,
- ⊕ promjeni trenutnih političkih elita u zemlji,
- ⊕ prepreke treba da ukloni međunarodna zajednica i
- ⊕ konsenzusom političara i edukacijom građana.

Ispitanici su izrazili stavove da bi posljedice ulaska Bosne i Hercegovine u NATO bile odlazak vojnika u inostrane vojne misije, povećane vojnih troškova i otvaranje baza na teritoriji zemlje.

28% novinara zna da je Bosna i Hercegovina 2006. godine ušla u Partnerstvo za mir.

65,6% novinara zna da je „Partnerstvo za mir“ program saradnje sa NATO savezom.

31% novinara zna šta je „Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja“.

9% novinara zna šta je „Sporazum o statusu snaga“.

25% novinara zna šta je „Sporazum o sigurnosti informacija“.

9% novinara smatra da Bosna i Hercegovina nije zvanično predala zahtjev za „Akcioni plan za članstvo“ u NATO savezu.

25% novinara zna šta je „Individualni akcioni plan“.

Novinara smatraju da su najveći dobitnici u procesu NATO integracija Bosna i Hercegovina i Federacija BiH, a najveći gubitnici Republika Srpska i Srbija.

Dvije trećine novinara podržava ulazak Bosne i Hercegovine u NATO i smatraju da o tome trebaju da odluče građani BiH na referendumu.

SUMMARY

In general, the knowledge of journalists in Bosnia and Herzegovina about the NATO Alliance and Euro-Atlantic integration is rather poor. Although most of them assess their knowledge as mostly good, the survey shows that this is not the case, ie. it is much worse. Perhaps the reason for that is their lack of interest in these processes, lack of time to deal with the topic more seriously, but we must also keep in mind how they are informed about NATO. Journalists are usually informed about the alliance via the Internet, and then by radio and television and via print media. One third of journalists read literature on NATO, while a quarter of them is informed through the BiH Ministry of Defense.

The biggest obstacles Bosnia and Herzegovina is facing on its NATO path are:

- ✳ lack of political will of domestic politicians, especially from Republika Srpska,
- ✳ geopolitical circumstances in the world,
- ✳ domestic politicians' fear of reforms and the consequences that would arise for them, and
- ✳ a lack of understanding of the benefits that the society would have from the country's accession to NATO.

Overcoming the obstacles is possible:

- ✳ through the opening of a dialogue and debate on the advantages and disadvantages of joining NATO,
- ✳ changing the current political elites in the country,
- ✳ obstacles should be removed by the international community, and
- ✳ by consensus of politicians and education of citizens.

The consequences of Bosnia and Herzegovina's accession to NATO would be the departure of soldiers to overseas military missions, increased military budget, and the opening of military bases in the country.

28% of journalists know that Bosnia and Herzegovina joined the Partnership for Peace in 2006.

65.6% of journalists know that "Partnership for Peace" is a program of cooperation with NATO.

31% of journalists know what the "Agreement on Sub-Regional Arms Control" is.

9% of journalists know what the "Status of Forces Agreement" is.

25% of journalists know what the "Agreement on the Security of Information" is.

9% of journalists believe that Bosnia and Herzegovina has not officially submitted a request for the "Membership Action Plan" in NATO.

25% of journalists know what an "Individual Partnership Action Plan" is.

Journalists believe that the biggest winners in the NATO integration process are Bosnia and Herzegovina and the Federation of BiH, and the biggest losers are Republika Srpska and Serbs.

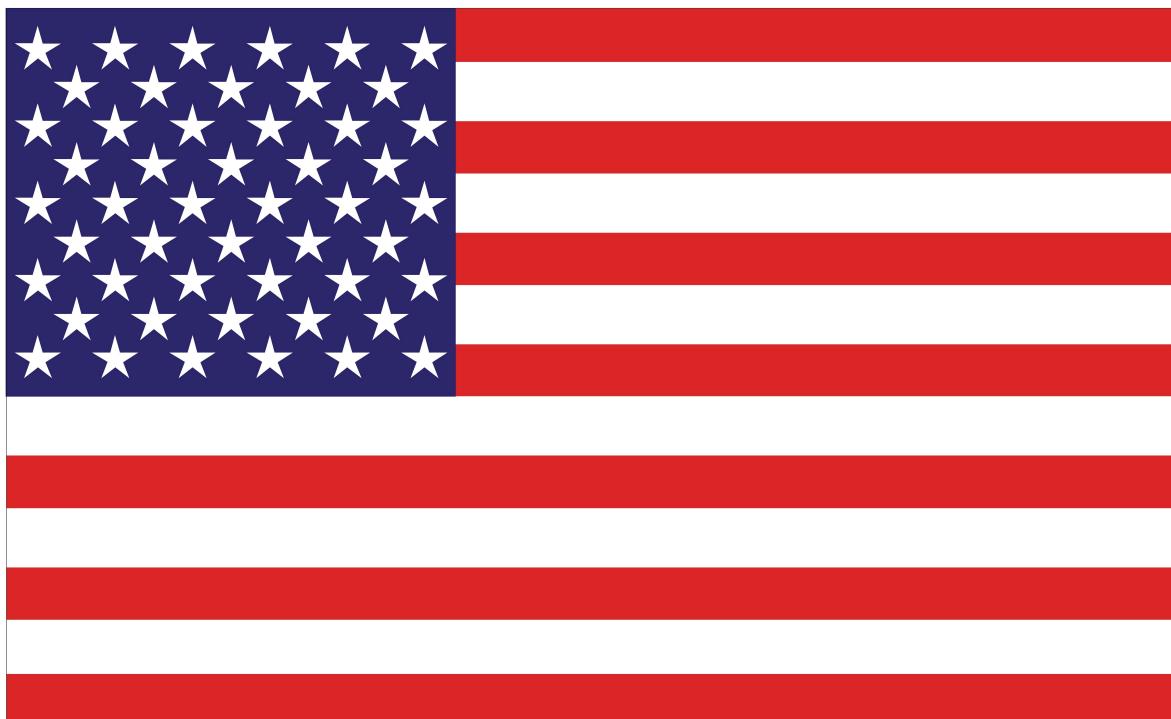
Two-thirds of journalists support Bosnia and Herzegovina's accession to NATO and think that BiH citizens should decide on it by referendum.



PROEDUCA

New ideas for a better society

Gift of the United States Government



UNITED STATES EMBASSY BOSNIA AND HERZEGOVINA

“Objavljivanje ovog materijala je finansirano grantom Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država (Department of State). Mišljenja, nalazi i zaključci koji su ovdje navedeni pripadaju autorima i ne odražavaju nužno mišljenja, nalaze i zaključke Ministarstva vanjskih poslova Sjedinjenih Američkih Država.“

“This material was funded by a grant from the United States Department of State. The opinions, findings and conclusions stated herein are those of the authors and do not necessarily reflect those of the United States Department of State”



PROEDUCA

New ideas for a better society